

Veletrh Gaudeamus se před 30 lety zrodil na VUT díky dvěma kamarádům. Každoročně jej navštíví přes 60 tisíc studentů

18.11.2024 - | Vysoké učení technické v Brně

S nápadem na založení veletrhu Gaudeamus přišel profesor z FIT VUT Jan M. Honzík hned poté, co v 90. letech navštívil veletrh vysokých škol v Holandsku. Na akci vyjel šířit dobré jméno brněnské techniky. „Zaujalo mě, jak ke vzdělávání přistupovali v zahraničí. Veletrh navštěvovali rodiče i s mladšími dětmi a dopředu jim plánovali kariéru. Okamžitě mě to nadchlo,“ vzpomíná Honzík.

Hned po návratu proto tehdejšímu rektorovi navrhl, že obdobná akce by se dala zorganizovat i v Brně. Ke spolupráci oslovil svého dlouholetého přítele Pavla Mikulu, majitele softwarové firmy MP-Soft, která sídlila v tehdeším Domě techniky u brněnského výstaviště. Tam se uskutečnil i první ročník akce, který nabral nečekaně dramatický směr.

„Řekl jsem si – jasně. Celý rok sedíme u počítačů, tak zkusíme něco nového. U těch vstupních dveří do kongresového centra jsem ale během těch tří dnů v říjnu 1994 zešedivěl,“ popisuje Mikula. „Z příjíždějících tramvají vystupovali studenti a kvůli neprůchodnosti budovy se tlačili před vchodem. Systém otevírání dveří se ukázal jako nefunkční. Vytvořil se dav asi 400 lidí, kteří se tlačili a několik z nich to odneslo zlomeninou. Kromě těžkooděnců musela přijet i sanitka. Schytl jsem kritiku za špatnou organizaci a bylo to právem. Ale takový zájem studentů jsme nemohli předvídat,“ dodává podnikatel.

S uspořádáním neznámé akce si navíc oba museli poradit úplně sami. „BVV neměly v akci velkou důvěru, a tak nám s produkcí nepomohly. Pronajali jsme si proto vlakový vagon a celý výstavní systém včetně kójí jsme si z Plzně přivezli vlakem do Brna. Vlastnoručně jsme to pak společně montovali. Byla to filantropická záležitost, vzdělávání tehdy nebyla komodita. První dva ročníky se setkaly s enormním zájmem a ukázaly potenciál celé události,“ doplňuje Honzík.

Dnes je evropský veletrh pomaturitního a celoživotního vzdělávání Gaudeamus dobře známou akcí, kterou i nadále organizuje společnost MP-Soft ve spolupráci s VUT. Každoročně se koná v Brně, Praze, Nitře, Bratislavě a Košicích. Průměrně jej navštěvuje více než 500 vystavovatelů, mezi které patří většina veřejných i soukromých univerzit a vysokých škol z Česka, Slovenska i dalších zemí. Pravidelně se účastní i jazykové školy a vyšší odborné školy. Průměrná návštěvnost přesahuje 62 tisíc osob.

Gaudeamus letos oslaví 30 let, vaše přátelství ale trvá déle. Co vás svedlo dohromady?

JH: Skamarádili jsme se díky počítačům. Vysoké učení technické bylo jednou z prvních institucí, kde jsme měli počítač. Pavel pracoval ve výzkumném ústavu, já jsem zadával studentům témata diplomových prací a on je konzultoval. Povíдали jsme si o rozvoji informačních technologií a zjistili jsme, že jsme stejná krevní skupina. Pavel si pak založil softwarovou firmu. Když mě napadlo zorganizovat veletrh pomaturitního vzdělávání, oslovil jsem ho. Tím jsem se já stal otcem a on matkou celé akce. Moje byla myšlenka, ale on pak veletrh v celé své dokonalosti přivedl k životu.

PM: Tak to bylo. Byli jsme firma vyvíjející software pro střední školy a myslel jsem si, že zorganizovat

něco takového bude příjemný teambuilding.

JH: On tu akci navíc i pokřtil! Napadl ho název Gaudeamus, což mě trochu štválo. Protože já jsem akademik, to přece mělo napadnout mě! Ale my si nezávidíme. Gaudeamus je příběh dvou kamarádů.

Hned první ročník Gaudeamu ale začal průšvihem.

PM: Sídlo firmy jsme měli v kongresovém centru, kde jsem aktivně přednášel. Prostor jsem znal, takže bylo přirozené rozhodnutí veletrh uspořádat tam. Netušili jsme, že přijede tolik lidí a bylo by lepší ho rovnou pořádat na brněnském výstavišti. Nikdo v nás moc nevěřil.

Chtěli jsme, aby nám brněnské veletrhy postavily expozice, ale oni řekli – Gaudeamus? Co to je? Tak jsme si vše půjčili a pronajatým vagonem dopravili do Brna. Na veletrh pak dorazilo neuvěřitelných 17 tisíc studentů. Ukázalo se, že nefunguje systém otevírání dveří a stavba je špatně průchozí. Na tramvajové zastávce se nashromáždil dav studentů a každá příjezdějící tramvaj přitlačila studenty u vchodu ke stěně. Došlo k několika úrazům a přijela i sanitka.

JH: Děti tam posedávaly na zastávce, nohy spuštěné do kolejiště a vesele si vyprávěly. Museli jsme zavolat zásahovou jednotku. Policistům trvalo hodinu a půl rozdělit hlouček 400 dětí.

Veletrhy Gaudeamus každý rok navštíví více než 60% studentů maturitních ročníků z České republiky a Slovenska | Autor: Archiv Pavla Mikuly

Co způsobilo tak vysokou návštěvnost naprosto neznámé akce?

PM: Neměli jsme nikde reklamu, ale naše firma vyvíjela software pro střední školy. Se školami a jejich pedagogy jsme se znali, panovala mezi námi vzájemná důvěra. Když jsme je tehdy pozvali na veletrh, tak do toho hned šli. Učitelé to rovnou řekli studentům. To byl direct marketing k nezaplacení a na té bázi funguje dodnes.

JH: Pozor a nešlo o žádný nábor studentů na školy. Chtěli jsme otevřít svět vysokých škol veřejnosti. Lidé tehdy měli všelijaké představy, vysoké školy byly trochu jako hrad v Karpatech. Lidé nevěděli, co se tam děje, na čem se pracuje nebo jaký plat mají vyučující. O mně si dělníci ze Zetoru, kde jsem dělal dozor studentům na praxi, mysleli, že mám auto se zlatým výfukem. Když jsem jim prozradil realitu, nechtěli tomu věřit.

Časem se ale ukázalo, že Brno nestačí. Gaudeamus se rozšířil i do dalších měst.

PM: Zajímalo nás, kdo na veletrh vlastně chodí. A ukázalo se, že studenti neradi cestují na delší vzdálenosti. A tak jsme ho udělali i v Praze. Vzhledem k vysokému zájmu slovenských studentů o české školy jsme se v nadcházejících letech rozšířili i do Bratislavy, Nitry a Košic. Nejúspěšnější byl 16. ročník veletrhu pořádaný na brněnském výstavišti. Navštívilo jej dosud nepřekonaných 32 981 návštěvníků. Počet vystavovatelů se vyšplhal na 208, včetně 81 zahraničních z 12 zemí světa.

JH: Pražákům jsme byli trochu trnem v oku. Jednak že jsme si dovolili uspořádat tak velkou akci v Brně. A pak když jsme ji převezli i do Prahy. Jako reakce pak vznikly dva veletrhy pomaturitního vzdělávání, ale rychle zkrachovaly. Genialita veletrhu Gaudeamus tkví v Pavlovi – umí ho zorganizovat za dobrých ekonomických podmínek.

PM: Problémem konkurenčních veletrhů byla nečistá nomenklatura. My jsme mezi vystavovatele nepouštěli komerci, ale oni ano. Takže vedle stánku Karlovy univerzity byl stánek prodejce lavic do základní školy. Přizvali je kvůli zisku, ale tam to prostě nepatřilo. A návštěvníci jim to dali svým

nezájmem najevo.

Gaudeamus 2024/5

Brno, 19.-22. listopadu

Praha, 21.-23. ledna 2025

Proběhlé:

Nitra 24.- 25. září

Bratislava 8.-10. října

Košice 22.-23. října

Dnes veletrhy každoročně navštěvuje přes 60 tisíc studentů. Stala se nakonec ze vzdělávání komodita?

JH: Nemáme za zády žádného sponzora. Což je výhoda. Vystavovatelé a studenti dnes platí za účast poplatek. Naše teorie je, že co je zadarmo, tak nemá cenu. Ale dlouhé roky jsme cenu nechávali stejnou, i když náklady rostly a ke vstupence se postupně přidávaly různé katalogy a další předměty. Až v posledních letech se i vlivem inflace muselo mírně zdražit.

PM: První ročníky byly z ekonomického pohledu katastrofa. Veletrh byl ve ztrátě, ale my jsme neměli kapitálový problém díky ziskům z prodeje softwaru. A po uspořádání prvních ročníků jsme z toho rozjetého vlaku nedokázali vystoupit. Naši zákazníci – což byly právě střední školy – by to brali jako zradu. Srostli jsme s tím a neumíme si představit, že bychom Gaudeamus nepořádali. Reagovali jsme na zájem ze strany vysokých škol a akci uspořádali i v dalších městech.

Gaudeamus je akce, která nabyla dnešních rozměrů díky vzrůstající poptávce. Jak karty zamíchal covid?

PM: Mysleli jsme, že po 2leté pauze to nepůjde znovu nastartovat. Ale ukázalo se, že na středních školách je po informacích hlad. Takže loni přibyly Košice. Nikdy jsme neměli chuť to vzdát, vždy se na akci těšíme – jako se rodiče těší na svoje dítě. Vždyť veletrh navštěvuje 60 % všech středoškolských studentů v Česku.

JH: Naštěstí nejsme vůbec ješitní, takže nám nevádí, že Gaudeamus doposud nenavštívil ministr školství. A to některého máme i z Brna, že. Nebo snad premiér. Zajímavé je, že o vzdělání se ve vládě tolik mluví, ale k činům je daleko. Ale nám by to nepomohlo, my se tomu smějeme. Jen je to škoda, protože máme k dispozici celou řadu dat o studentech a jejich studijních preferencích. Aby se stát k těmto informacím dostal, musí platit drahé a mnohem méně efektivní státní úředníky.

PM: Chcete vědět, proč veletrh pořádáme? Já bych se nedokázal podívat do očí kolegům ze středních škol. Máme zaregistrováno přes 6 tisíc pedagogů a oni nám volají a ptají se, kdy bude další ročník veletrhu, aby to mohli říct studentům. Dokud o něj bude zájem, tak má smysl ho pořádat. Teď organizace celé akce přechází na mého syna, který na Gaudeamu prakticky vyrostl.

Vzdělávací veletrh pořádáte 30 let, a tak máte spoustu informací. Jak se za tu dobu změnily třeba studijní preference studentů?

JH: Na rozdíl od západních zemí se čeští studenti málo zajímají, kolik si po studiu oboru vydělají. Následují svoji touhu, chtějí studovat, co se jim líbí. Nejvyšší platy jsou ve strojařině a energetice, přitom zájem o tyto obory je nízký. Naše kultura nenaučila děti přemýšlet anticipačně, z pohledu co je bude dobře žít.

PM: Dlouhodobě je zájem o obory bez matematiky a fyziky. Je vidět, že tyto předměty se

nedostatečně popularizují. A studenti ani netuší, k čemu jim matematika bude, protože se ten předmět neučí aplikovaně, osnovy jsou sto let staré. Technické obory jsou navíc regionálně závislé. Nejméně techniků je v Praze a gradient roste směrem na východ, kde je více a více techniků.

Je to kulturně či sociálně podmíněné tím, že jde o regiony s industriální historií?

PM: To vám nedokážu říct. Ale vidím fakta. Když budu chtít techniky, tak musím do Košic, a ne do Prahy. Z našich dotazníků ale vyplývá další zajímavá věc – 20 % středoškolských studentů se cítí být umělecky nadáno. Snažím se tu informaci předat vystavovatelům, že je zde nezanedbatelný poměr lidí, které by bylo možné cíleně oslovit. Například nalákat je na mezioborová studia, kde se design uplatní v kombinaci s technikou.

Jaké další zajímavosti nebo dlouhodobé trendy jste vysledovali?

PM: Přibližně 20 % studentů jde na veletrh cíleně – vědí, co by chtěli studovat. Asi 30 % váhá mezi dvěma studijními programy a zbytek jde na veletrh, aby se inspiroval, protože neví, kam a co jít studovat. Pro ně nabízíme možnost absolvovat přímo na místě test studijních typů.

Proměnil se za 30 let i způsob propagace celé akce? Změnili jste přístup?

PM: Ne, pořád spoléháme na direct marketing a komunikujeme s pedagogy. Máme webové stránky a založili jsme sociální síť. Ale nosný je pro nás učitel, protože 60 % studentů se po veletrhu vrací právě k němu a žádají po něm další informace. Proto pro pedagogy máme VIP přístup a speciální informační platformu.

Asi banální otázka, ale nemůžu ji nepoložit. Myslíte, že Gaudeamus oslaví i dalších 30 let?

MP: To bude hodně záležet na mém synovi, ale já mu budu se vším pomáhat. Zatím pokračuje v našich šlépějích neomylně. Víte, asi v roce 1998 jsme dostali nabídku na odkoupení veletrhu za 2 miliony korun. A to bylo tehdy hodně peněz. Ale my jsme si řekli, že rodinné stříbro se neprodává.

Nelituje toho?

JH: Ne, to byla naprostá pravda. Nacházíme se však v době turbulentního vývoje. Nevíme, jak společnost promění umělá inteligence či ekonomické tlaky. Ale co jsme si ověřili už během covidu, je, že osobní styk studenta s učitelem bude vždy nenahraditelný.

<https://www.zvut.cz/tema/-f38144/veletrh-gaudeamus-se-pred-30-lety-zrodil-na-vut-diky-dvema-kamaradam-kazdorocne-jej-navstivi-pres-60-tisic-studentu-d260839>